

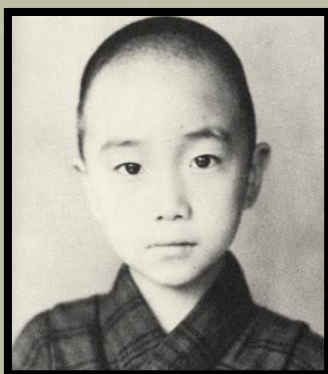


Yukio Mishima kontrasztokkal teli élete



Yukio Mishima a 20. század egyik legtermékenyebb japán írójának számít, és ő volt az első japán író, aki a háború után nemzetközi hírnévre tett szert. A háromszor Nobel-díjra jelölt, 40 regény, 18 színdarab, 20 novelláskötet és ugyanennyi irodalmi esszé szerzője színész, modell, kardforgató, utazó és leendő "próféta" is volt.

1925. január 14-én született *Kimitaka Hiraoka* Tokió *Yotsua* kerületében. Írói álnevének a "*Yukio Mishima*" nevet választotta, amely azt jelentette, hogy "Ő, aki az ész krónikása", hogy elrejtse írói munkásságát rosszálló, irodalomellenes apja elől. A legmaradandóbb hatást azonban apai nagyanyja, *Natsuko Hiraoka* gyakorolta rá. Születése után mindössze 29 nappal *Mishima* elszakadt a családjától, és kifinomult, de szeszélyes nagyanyja nevelte fel, akinek saját háttere és személyisége formálta jellemét. Tizenkét éves koráig vele volt.



Kénytelen volt nagyon védett életet élni, amelyben nem volt sport, nem játszott más fiúkkal, nem ment ki a napra. Nagyanyja egy *Meiji*-korabeli *daimyo* törvénytelen lánya volt, akinek családi kapcsolatai voltak a mindenható Tokugawákkal, és egy hatalmas és gazdag, samurájok által befolyásolt háztartásban nevelkedett, ahol tisztelték Japán múltját. A samurájok vonzódtak a szépséghez, a tisztasághoz és a halálhoz. Nagyanyja csalódott volt amiatt, hogy nemesi múltjával együtt csak egy sikeres bürokrata felesége lett, és az ő jelleme és véleménye maradandó hatással volt *Mishima* későbbi műveire és személyiségére.



1930, a nagyanyjával

Mishima egyik legkorábbi haikuja hétéves korából származik, és így szól:

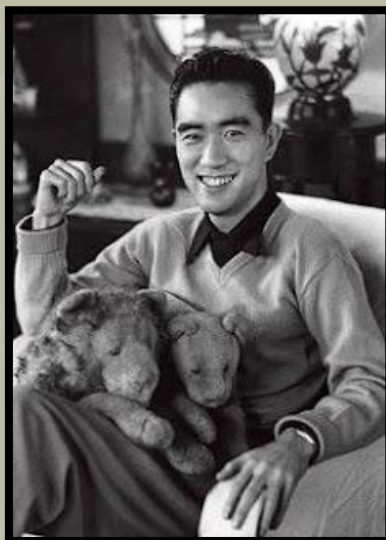
おとうとがお手手ひろげてもみじかな (?)

Otōto ga o-tete hirogete momiji kana

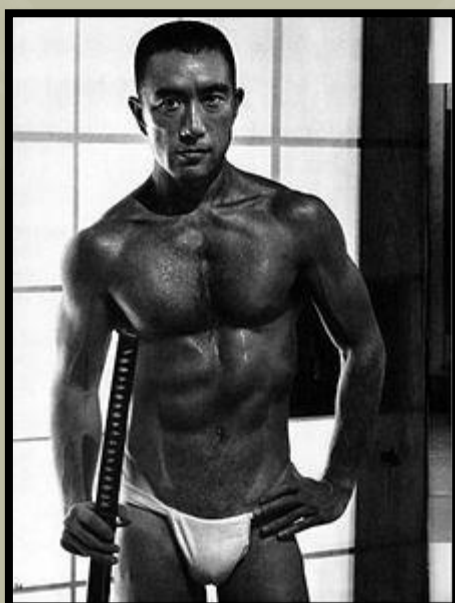
Az öcsém szétteríti tenyerét, juharlevelek

A "fiatalabb testvér" itt *Chiyuki*, aki akkor kétéves volt. Ő később diplomata lett, Marokkóban és Portugáliában szolgált nagykövetségként.

Mishima egyik legjellemzőbb vonása volt a felszínes nyugati mivolta, szemben a belső keleti mivoltával. Háza egy késő viktoriánus kúria másolata volt, tele 19. századi szépségeket vagy vitorlášhajókat ábrázoló olajportrékkal, valamint barokk és rokokó tárgyakkal az asztalokon és polcokon. Folyékonyan beszélt angolul és németül, nyugati ruhákat viselt.



Ugyanakkor rendkívül büszke volt a szamuráj kard és a *kendo* felszerelések kiállítására, amelyeket nagyon is használt. Testépítéssel és kendóval ("a kard útja") kezdett foglalkozni. Azt mondta, azért vonzódott a kendóhoz, mert az "élet és halál határára" vitte az embert. Napközben hosszú órákat töltött a teste és a kardvívás csiszolásával, és egész éjjel írt. 1968-as önéletrajzi esszéjében, a Nap és acélban, amelyben a fizikai énjéhez fűződő kapcsolatáról beszél, *Mishima* elítélte az értelmiségiek által hangsúlyozott, az elme test fölött álló felfogást.



Későbbi beszédeiben a modern nyugati értékek ürességét is bírálta, és a régi japán, samuráj értékekben hitt. Ez lehetett reakció a háború utáni japán társadalomra és a nyugati értékek mindenütt jelenlévővé válására. Azzal érvelt, hogy az amerikai megszállás után Japán kénytelen volt elrejtetni valódi énjét:

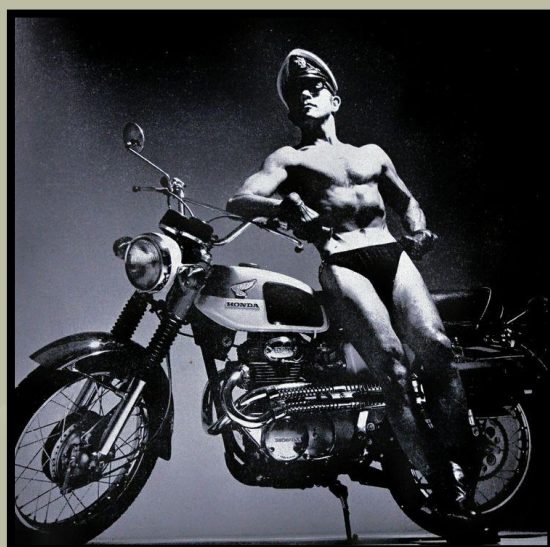
"A második világháború óta a női hagyományt hangsúlyozták a férfiasság kizárásával. El akartuk takarni a lelkiismeretünket. Ezért nagy reklámot csináltunk annak, hogy békeszerető emberek vagyunk, akik szeretik a virágkötészeteket, kerteket és ilyesmiket... A kormány egyfajta védelemként el akarta takarni a férfias hagyományainkat az idegenek szeme elől".



"Minden vágyam a szépség" - írta *Mishima* a naplójába. Széppé és erőssé is akarta tenni magát. A szépség számára tisztaságot jelentett, olyan tisztaságot, amely nemes cselekedetekben valósulhat meg. Nem akart megöregedni, mert akkor nem halna meg szépen. De a szépség iránti szeretete nem egyszerűen személyes volt. Részben emiatt is gyűlölte a háború utáni Japánt. "Végignéztük, ahogy Japán megrészegült a jóléttől" - mondta - "és a szellem ürességébe zuhant".

Mindez a hazaszeretetet nem akadályozta meg abban, hogy amikor a második világháborúra való mozgósítás megkezdődött, hazudjon, hogy elkerülje a harcot. Megfázott, amikor kihallgatták, és azt hazudta, hogy tuberkulózisa van.

De Yukio Mishimában több ellentét is volt. Többek között melegnek tartották. A 33 évesen elsietett házassága ellenére gyakran látogatott melegbárokba, például a ma már megszűnt Brunswick bárta Ginzában. 1958. június 11-én vette feleségül *Yoko Sugiyama*-t, és született egy lányuk, *Noriko* (született 1959. június 2-án) és egy fiuk, *Ichiro* (született 1962. május 2-án).



Ez azután történt, hogy rövid ideig fontolgatta a házassági szövetséget *Michiko Shoda*-val, aki később *Akihito* trónörökshöz ment feleségül, és ma *Michiko* császárné. A *Yoko-val való* házassága melletti döntését kétségkívül befolyásolta, hogy első regényében nyíltan beszélt a homoszexualitásról, és ezt a családja nem fogadta lelkesen. Az életrajzírók, például közeli barátja, John Nathan azt állítják, hogy a tragikus sorsú író a tekintélye megtartásáért házasodott meg.



Az ötvenes évek Japánjában nem volt szerencsés 30 éves koron túl hajadon maradni. Hogy a dolgok még sürgetőbbek legyenek, *Mishima* édesanyjánál néhány hónappal korábban rákot diagnosztizáltak. A házassággal a családja kedvében akart járni, tiszteletet akart szerezni a társadalomban, el akarta hárítani a szexuális irányultságával kapcsolatos gyanút. Néhány a házasság előtti követelések közül, amelyeket *Mishima* új feleségével szemben támasztott: tartsa tiszteletben a magánéletét, ne zavarja az írásban vagy a testépítésben, a nőnek alacsonyabbnak kellett lennie nála (*Mishima* mindössze 152 cm magas volt). Halála után özvegye és gyermekei mindig azt állították, hogy a homoszexualitására vonatkozó állítások hamisak, és néhányan azt kezdték hinni, hogy biszexuális volt.

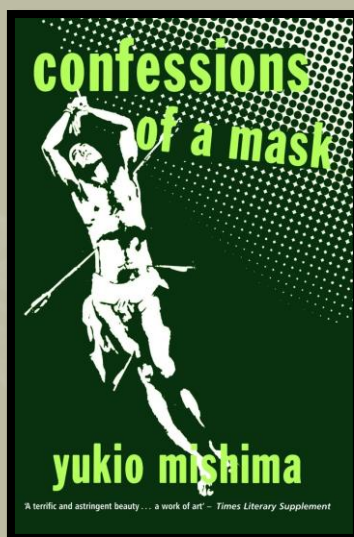
A nő, aki *Yukio Mishima* felesége lett, egy 19 éves másodéves főiskolai hallgató, *Yoko Sugiyama* volt. *Mishima* azt írta:



” Ahogy végimentünk a második emeleti folyosón, egy lány a szépségszalonból felvette a folyosón lévő telefont, és olyan hangosan kezdett el tájékoztatni valakit minden lépésünkről, hogy nem lehetett nem észrevenni. Amikor a liftajtók becsukódtak, hallottuk, ahogy jelentette: "Most léptek be a liftbe". A szobánkban, valahányszor egy lány jött takarítani vagy hozni valamit, mindig két-három másik lány kísérte, akik csak azért jöttek, hogy kifelé menet jól megnézzenek minket. Amikor megjelent egy

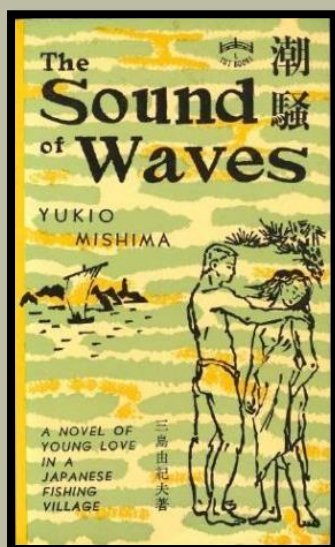
pincérnő a szobaszervizből, és *Yoko* krémszódát rendelt, és én is rendeltem egyet, a lány azt mondta: "Ugyanazt az italt isszátok! Ez aztán a szenvedély!". Megdöbbsentem”.

Mishima érdeklődése a homoszexualitás iránt világosan megmutatkozott első nagy regényében, az "Egy maszk vallomásai"-ban (1948), ahol egy olyan férfiről mesél, aki hazugságok és színlelés álarca mögé rejti valódi énjét és szexualitását. Ezt a könyvet sokan úgy tekintik, mint a szerző saját életének félig önéletrajzi beszámolóját és saját homoszexuális és szadomazochista vágyainak leleplezését. Az "Egy maszk vallomásai" tartalmazza az elbeszélő magömlésének leírását, amely akkor következik be, amikor Szent Sebestyén nyilakkal átszúrt teste átszellemülten nézi őt, ahogyan azt egy Guido Reni-festményen ábrázolják.



Ez egy szenzációs "coming out" volt, de rögtön utána vissza is lépett az árnyékba. Családjá, akikkel még mindig együtt élt, "ostobaságként" utasította el szexuális fantáziáit, és *Mishima* szerette volna elkerülni azt a bélyeget, hogy meleg írónak tekintsék.

Még a "Tiltott színek" (1951-53) című művében is, amely a háború utáni Tokióban kialakult meleg demimonde leírását tartalmazza, *Mishima* azt állította, hogy csupán megfigyelő, nem pedig résztvevő. Soha többé nem nyúlt közvetlenül a témához.



Egy évvel később azonban *Mishima* egy másik könyvet is kiadott, teljesen más stílusban: *A hullámok hangja* (*Shiosai*, 1954). Ez egy "tisztá", hagyományos japán szerelmi történet volt egy szegény fiatal halász, *Shinji*, és *Hatsue*, egy jómódú hajótulajdonos lánya között egy távoli japán szigeten. Mint sok hasonló történetben, szerelmüknek számos próbatételen kell keresztülmennie, mire *Shinji* bebizonyítja *Hatsue* apjának, hogy méltó a lányhoz. A nyugati olvasók számára ez a történet egyszerűsége és univerzális vonzereje miatt valószínűleg a legízletesebb és legélvezetesebb *Mishima* könyvei közül.



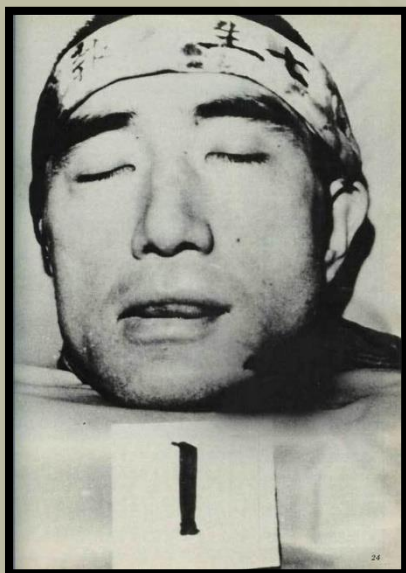
Szélsőséges nacionalista elkötelezettségét leginkább az mutatja, hogy 1968-ban megalapította a *Tatenokai* (Pajzs Társaság) nevű, többnyire egyetemi hallgatókból álló kis magánhadsereget, amely a *bushido* kódexnek, a császár védelmének és a *Meiji*-korszak előtti Japán harci fegyelmének szentelte magát. Ez az elkötelezettség nem *Hirohito*-nak, Japán 124. császáranak szólt, akit azért bírált, mert a háborús halottakat "meggyalázta" a megadással, és mert a második világháború után lemondott istenségéről, hanem inkább a császárrendszer szimbolikája a hagyományos Japán számára.

1970. november 25-én *Mishima* és négy *Tatenokai*-követője az elveszett szamuráj értékekhez való visszatérés vágyát, valamint a megtisztító és szép halál megszállottságát magával hozva behatolt a Japán Önvédelmi Erők (JSDF) főhadiszállására *Ichigaya*-ban, és államcsínyt kísérelt meg, amelytől azt remélték, hogy felébreszti a japánokat szellemi és politikai álmukból.

Egy közeli erkélyre lépve, hogy beszédét megtartsa *Mishima* nevetségessé vált és gúnyolódtak rajta, miközben hiába próbálta az alatta lévő JSDF-tagokat az ügye mellé állítani. Felismerve erőfeszítései reménytelenségét, az "elveszett samuráj" visszament a házba, hogy utolsó drámai tettét véghezvigye.



Mishima hagyományos japán módon elhelyezkedett az elfoglalt iroda padlóján, és egy "tantóval" (kis karddal) rituálisan kiontotta beleit, miközben azt kiáltotta: "Éljen soká a császár". Ezt azelőtt tette, mielőtt egy előre kijelölt "*kaishakunin*" (a *Mishima* lefejezésére kiválasztott személy) megpróbálta lefejezni, de számos próbálkozás után kudarcot vallott. Később egy másik személy végül eredményesen befejezte a híres író lefejezését. A szeppuku, ami egy samuráj harcos rituális öngyilkossága, itt nem a terv szerint alakult. *Mishima* nem tudta tisztán kioltani az életét, és a társa keze annyira remegett, hogy nem tudta egy csapással levágni mestere fejét. *Yukio Mishima* gyötrelmes halált halt.



Mishima motivációit viták övezik. Egy puccskísérlet mindössze négy másik emberrel szinte biztosan kudarcot vallott volna. Mint búcsúleveléből később kiderült, számított a kudarcra, de remélte, hogy a szeppuku megváltoztatja Japánt. Néhány évvel korábbi írásaiban azt állította, hogy "spirituálisan egyfajta samurájszellemet akartam feléleszteni. Nem magát a szeppukut akartam feléleszteni, hanem egy ilyen nagyon erős szeppuku vízióval akartam inspirálni és ösztönözni a fiatalabbakat".

Drámai halálát úgy tekintették, mint a háború utáni Japán irányvonalával szembeni végső, de hiábavaló kiállást.



A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt:

<https://donostiabookclub.blogspot.com/2019/02/yukio-mishima-life-full-of-contrasts.html>